

Selected
in Govt. Job

1500+

TARGET
for
Success

100% Result Oriented
Responsibility

The Name of Quality

Reliable

UPSC - IAS - MPSC

Manohar E. Patil Sir's
Academy®

BANK - SSC - RAILWAY

MPSC

राज्यसेवा

- उप जिल्हाधिकारी
- पोलिस उप अधीक्षक
- सहाय्यक पोलिस आयुक्त
- तहसिलदार
- अधीक्षक, राज्य उत्पादन शुल्क

- उप मुख्य कार्यकारी अधिकारी
- सहाय्यक विक्रीकर आयुक्त
- उपनिबंधक, सहकारी संस्था
- शिक्षणाधिकारी
- नायब तहसिलदार

गट ब

- सहाय्यक कक्ष अधिकारी (ASO)
- राज्यकर निरीक्षक (STI)
- पोलीस उपनिरीक्षक (PSI)
- दुय्यम निबंधक / मुद्रांक निरीक्षक

गट क

- दुय्यम निरीक्षक, राज्य उत्पादन शुल्क
- कर सहाय्यक
- लिपिक - टंकलेखक
- उद्योग निरीक्षक
- तांत्रिक सहाय्यक

Director's Message

Reliable Academy is committed for providing the best qualified Faculties who are industry expert & full of devotion to guide and assist aspirants to achieve their goal of passing the desired competitive exams with flying colors.

“Student must be Guided on HOW to think., NOT WHAT to think..”

In today's modern era, the competition in Govt. competitive exams like UPSC, MPSC, BANK/SSC is increasing day by day. Only those aspirants, who are well aware about the exam and have mastered the planned techniques & structured approach can achieve their goals easily. Through these competitive examinations, the intelligence and comprehensibility of the student is examined in all the desire aspects & how he/she can handle the complex situation in their future career is scrutinized.

As the saying goes "Well Beginning is Half Done", it is very important to come over the initial hiccups and misconceptions at the right time. Understanding the exam pattern and appropriate learning method will help an aspirant to move in the right direction. Right learning, enough practice and unwavering dedication towards the preparation of competitive examination is MUST.

About Reliable Academy

Year of Establishment : 2014

Reliable Academy is the most popular institute in Maharashtra Specially in and around Delhi, Mumbai, Pune, Thane & Kalyan region. We are leading Training Institute for Various Govt. Competitive Exam Preparations Viz., UPSC, MPSC, Bank, SSC, Railway, Insurance and various other competitive exams from State level to National level in INDIA.

We aim to develop competitive attitude and winning spirit among our students. Providing sound academic base with quality teaching and individual attention from experienced faculties in structured pattern is our hallmark.

Today we are well established and leading institute which is continuously guiding the students to achieve their goals. Our Faculties have created comprehensive Study Material which facilitate students to study the well define Course Content in easy way to score good marks. Our renowned faculties are the best in class and have yielded great results. We have strong desire to provide the comprehensive education through experienced faculties and proper guidance to students in a skillful manner to ensure their success.

We focus on building a strong foundation of knowledge and core competence for students success. We provide an excellent Classroom teaching at our centers and also through online platform like mobile app, website and via our latest V-SAT E-Learning Program. The best academic support and personal attention which we provide to the students helps them to meet their career goals and objectives. Our highly qualified and most experienced faculties are dedicated and committed to student's overall progress and success. We help you with a complete structured program to prepare you for the competitive exams and pass out with the best rank compared to others.

Our Certifications

Vision - Mission

Mission

Our mission is to ensure all our students achieve their dreams of successfully clearing their desired competitive exams and secure Govt./Public Sector posting.

Vision

To help our students with an up-to-date structured program, experienced faculties practical approach & personal guidance to get selected at Central & State Govt./Public Sector in their first attempt itself.

Goal

To achieve maximum students passing every year among different competitive exams like UPSC, MPSC, Bank, SSC and various other Central & State Govt. Sectors

- ⇒ 1. Always study sitting on chair table, do not read at all while lying on the bed .if you lie on your bed while studying you may get into lazy mode, eventually making you feel sleepy.
- ⇒ 2. Do not play television while reading and also keep radio or songs off. In the course of studies, switch mobile phone off or keep it on silent mode.
- ⇒ 3. Do write the text what you read, this will also keep you concentrated on reading and also make notes for the future.
- ⇒ 4. Must read any text at least three times. Avoid the tendency to write whatever you read, note the important points. You should brainstorm (revise).
- ⇒ 5. Make short notes so that they work during the exam. Discuss the readings with your friends, group discussion is beneficial in studies.
- ⇒ 6. Sort the important topics based on the old question papers and prepare them well. Follow our Reliable Academy action plan.
- ⇒ 7. Eat a balanced diet because overeating leads to sleepiness and laziness, while eating less food does not make you mind sharper. It can lead to some problems like tiredness, headache etc.
- ⇒ 8. Read with the help of pictures, maps, graphs, sketches etc. They are easy to remember for a longer period.
- ⇒ 9. You can take help of computer or internet in studies, but with some specific time.

Note: Following & implementing the above rules will benefit study and help achieving success with in the time frame.

Founder: Manohar E. Patil

परीक्षेचे स्वरूप

एमपीएससी(MPSC) म्हणजे, Maharashtra Public Service Commission अर्थात महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग. या आयोगाची स्थापना ही भारतीय राज्यघटनेच्या कलम 315 अन्वये करण्यात आली असून, महाराष्ट्र प्रशासनात कर्तबगार, पात्र व गुणवत्ताधारक उमेदवारांची निवड केली जावी, याची जबाबदारी ही आयोगाची असते. महाराष्ट्र शासनाच्या विविध विभागांतर्गत विविध संवर्गातील एकूण पदांवरील भरती करिता महाराष्ट्र लोकसेवा आयोगामार्फत राज्यसेवा परीक्षा आयोजित करण्यात येते.

राज्य शासनातील गट अ व ब संवर्गातील पदे भरण्यासाठी राज्यसेवा परीक्षा पूर्व, मुख्य व मुलाखत अश्या 3 टप्प्यांमध्ये घेण्यात येते.

1. उपजिल्हाधिकारी(DC) 2. पोलीस उपअधीक्षक(DySP) 3. सहाय्यक पोलीस आयुक्त (ACP) 4. सहाय्यक राज्यकर आयुक्त 5. उपसंचालक /प्रकल्प अधिकारी /उपायुक्त 6. अधीक्षक राज्य उत्पादन शुल्क 7. तहसीलदार 8. मुख्याधिकारी नगरपालिका / नगरपरिषद व उर्वरित गट अ व गट ब मधील एकूण 32 पदांसाठी

परीक्षेचे टप्पे

पूर्व परीक्षा (400 गुण)

मुख्य परीक्षा (1750 गुण)

मुलाखत (275 गुण)

पात्रता

शैक्षणिक अहर्ता

- उमेदवाराने कोणत्याही मान्यताप्राप्त विद्यापीठातून कोणत्याही शाखेतील पदवी परीक्षा उत्तीर्ण करणे आवश्यक आहे.
- पदवीच्या शेवटच्या वर्षाला असलेले विद्यार्थी देखील पूर्व परीक्षेसाठी उमेदवारी अर्ज दाखल करू शकतात. परंतु अश्या उमेदवारांनी मुख्य परीक्षेच्या अगोदर पदवी परीक्षा उत्तीर्ण करणे आवश्यक आहे.

वयोमर्यादा

General & Creamy layer	OBC & Non Creamy layer	SC / ST	(दिव्यांगजन)
38 Yr	41 Yr	43 Yr	45 Yr

पूर्व परीक्षा पद्धती व अभ्यासक्रम

परीक्षा पद्धती

राज्यसेवा पूर्व परीक्षेमध्ये 2 पेपर असतात. प्रथम पेपर हा 200 गुणांचा असून त्यामध्ये 100 वस्तुनिष्ठ बहुपर्यायी Multiple Choice Questions असतात. पूर्व परीक्षेच्या दोन पेपर्सपैकी पेपर क्रमांक दोनचे गुण अर्हताकारी (Qualifying) स्वरूपाचे असून सदर पेपरमध्ये किमान 33 टक्के गुण प्राप्त करणाऱ्या उमेदवारांच्या पेपर क्रमांक एक मधील गुणांच्या आधारे मुख्य परीक्षेच्या प्रवेशासाठी गुणांची किमान सीमारेषा निश्चित करण्यात येईल. पूर्व परीक्षेचे गुण अंतिम निवडीच्या वेळी विचारात घेतले जात नाहीत.

पेपर क्रमांक	प्रश्न संख्या	गुण	नकारात्मक गुण (1/4)	माध्यम	कालावधी	स्वरूप
पेपर 1 (GS)	100	200	0.50	मराठी आणि इंग्रजी	दोन तास	वस्तुनिष्ठ बहुपर्यायी
पेपर 2 (CSAT)	80	200	0.625	मराठी आणि इंग्रजी	दोन तास	वस्तुनिष्ठ बहुपर्यायी
एकूण		400				

पूर्व परीक्षा अभ्यासक्रम

पेपर क्र. 1 सामान्य अध्ययन (100 प्रश्न, 200 गुण)

- 1) राज्य, राष्ट्रीय आणि आंतरराष्ट्रीय महत्त्वाच्या चालू घडामोडी
- 2) भारताचा इतिहास (महाराष्ट्राच्या विशेष संदर्भासह)
- 3) महाराष्ट्र, भारत आणि जगाचा भौतिक, सामाजिक व आर्थिक भूगोल
- 4) महाराष्ट्र आणि भारत राज्यव्यवस्था आणि शासन घटना, राजकीय व्यवस्था, पंचायती राज, शहरी प्रशासन, सामाजिक धोरणे इ.
- 5) आर्थिक आणि सामाजिक विकास शाश्वत विकास, दारिद्र्य, लोकसंख्याशास्त्र, सामाजिक क्षेत्रातील उपक्रम इ.
- 6) सामान्य विज्ञान
- 7) पर्यावरण, परिसंस्था, पर्यावरणीय मुद्दे इ.

पेपर क्र. 2 सामान्य अध्ययन (80 प्रश्न, 200 गुण)

- 1) आकलन क्षमता
- 2) वैयक्तिक कौशल्य संवाद कौशल्यासह
- 3) तार्किक व विश्लेषण क्षमता
- 4) निर्णय निर्धारण व समस्येचे निराकरण
- 5) सामान्य बौद्धिक क्षमता
- 6) मुलभूत संख्या शास्त्र
- 7) मराठी व इंग्रजी भाषा आकलन कौशल्ये

पूर्व परीक्षा पद्धती व अभ्यासक्रम

परीक्षा पद्धती

पूर्व परीक्षेत प्राप्त गुणांच्या आधारे उमेदवार मुख्य परीक्षेस पात्र होतो. मुख्य परीक्षा वर्णनात्मक असून, यामध्ये प्रामुख्याने 9 पेपर आहेत. 2 पेपर भाषा विषयांचे (300 गुण, पात्र होण्यासाठी किमान 25% गुण आवश्यक) आणि उर्वरित 7 पेपर 250 गुणांचे सामान्य अध्ययन आणि निबंध विषयाचे आहेत. मुख्य परीक्षा एकूण 1750 गुणांची असून त्यातून उमेदवारास मिळालेले गुण अंतिम निवडीसाठी ग्राह्य धरले जातात.

पेपर क्र.	विषय	गुण	दर्जा	माध्यम	कालावधी	स्वरूप
मुख्य परीक्षा पास होण्याकरिता 25% अहर्ता आवश्यक असणारे पेपर						
पेपर क्र. 1	मराठी	300	दहावी	मराठी	3 तास	वर्णनात्मक
पेपर क्र. 2	इंग्लिश	300	दहावी	इंग्लिश	3 तास	वर्णनात्मक
अंतिम निवडीसाठी गुण मोजण्यात येणारे पेपर						
पेपर क्र. 3	निबंध	250	पदवी	मराठी /इंग्लिश	3 तास	वर्णनात्मक
पेपर क्र. 4	सामान्य अध्ययन 1	250	पदवी	मराठी /इंग्लिश	3 तास	वर्णनात्मक
पेपर क्र. 5	सामान्य अध्ययन 2	250	पदवी	मराठी /इंग्लिश	3 तास	वर्णनात्मक
पेपर क्र. 6	सामान्य अध्ययन 3	250	पदवी	मराठी /इंग्लिश	3 तास	वर्णनात्मक
पेपर क्र. 7	सामान्य अध्ययन 4	250	पदवी	मराठी /इंग्लिश	3 तास	वर्णनात्मक
पेपर क्र. 8	वैकल्पिक विषय पेपर 1	250	पदवी	मराठी /इंग्लिश	3 तास	वर्णनात्मक
पेपर क्र. 9	वैकल्पिक विषय पेपर 2	250	पदवी	मराठी /इंग्लिश	3 तास	वर्णनात्मक
एकूण गुण		1750				

मुख्य परीक्षा अभ्यासक्रम

➤ **Qualifying Papers** (हे पेपर पात्रता स्वरूपाचे आहेत. या पेपरमध्ये मिळालेले गुण अंतिम निवडीसाठी ग्राह्य धरले जात नाहीत.)

पेपर क्र. 1 (मराठी) :

वाचन, आकलन आणि मराठी भाषेत सुस्पष्ट आणि अचूकपणे विचार व्यक्त करण्याची उमेदवारांची क्षमता तपासणे हा पेपरचा उद्देश आहे.

Paper 2 (English) :

The aim of the paper is to test the candidates' ability to read and understand serious discursive prose, and to express ideas clearly and correctly in English language.

➤ **Essay Paper : पेपर क्र. 3 (250 गुण)**

या पेपरमध्ये उमेदवाराला अनेक विषयांवर निबंध लिहावा लागतो. विषयाशी संबंधित कल्पना संक्षिप्त स्वरूपात मांडणे अपेक्षित

➤ **सामान्य अध्ययन 1 : पेपर क्र. 4 (250 गुण)**

भारतीय वारसा आणि संस्कृती, जगाचा इतिहास आणि सामाजिक भूगोल (महाराष्ट्राच्या विशेष संदर्भासह)

- ⇒ भारतीय संस्कृती प्राचीन ते आधुनिक काळापर्यंत, कला, साहित्य आणि आर्किटेक्चरच्या मुख्य पैलूंचा समावेश.
- ⇒ आधुनिक भारतीय इतिहास अठराव्या शतकाच्या मध्य काळापासून आजपर्यंतच्या महत्त्वपूर्ण घटना, व्यक्तिमत्त्व, आणि मुद्दे.
- ⇒ स्वातंत्र्य चळवळ – त्याचे विविध टप्पे आणि देशातील विविध भागातील महत्त्वपूर्ण योगदानकर्ते / योगदान.
- ⇒ जगाच्या इतिहासात औद्योगिक क्रांती, महायुद्धे, सीमांची पुनर्रचना, वसाहतवाद, विस्तारवाद, साम्यवाद, भांडवलशाही, समाजवाद घटना
- ⇒ भारतीय समाजातील विविध वैशिष्ट्ये आणि विविधता.
- ⇒ महिलांची भूमिका आणि महिलांची संघटना, लोकसंख्या आणि संबंधित समस्या, दारिद्र्य आणि विकासात्मक समस्या, शहरीकरण,
- ⇒ भारतीय समाजावर जागतिकीकरणाचे परिणाम.
- ⇒ सामाजिक सशक्तीकरण, जातीयवाद, प्रादेशिकता आणि धर्मनिरपेक्षता.
- ⇒ जगाच्या भौतिक भूगोलातील ठळक वैशिष्ट्ये.
- ⇒ जगभरातील प्रमुख नैसर्गिक संसाधनांचे वितरण, प्राथमिक, द्वितीय आणि तृतीय क्षेत्रातील उद्योगांच्या स्थानासाठी जबाबदार घटक.
- ⇒ भूकंप, सुनामी, ज्वालामुखीय, चक्रीवादळ इ. भौगोलिक वैशिष्ट्ये, वनस्पती आणि जीव-जंतु आणि अशा बदलांचा परिणाम

➤ **सामान्य अध्ययन 2 : पेपर क्र. 5 (250 गुण)**

शासन, राज्यघटना, राजकारण, सामाजिक न्याय आणि आंतरराष्ट्रीय संबंध.

- ⇒ भारतीय राज्यघटना – ऐतिहासिक अधोरेखित, उत्क्रांती, वैशिष्ट्ये, दुरुस्ती, महत्त्वपूर्ण तरतुदी आणि मूलभूत रचना.
- ⇒ संघ आणि राज्ये यांची कार्ये आणि जबाबदाऱ्या, फेडरल स्ट्रक्चरशी संबंधित मुद्दे आणि आव्हाने
- ⇒ विवाद निराकरण यंत्रणा यांचे विविध अवयव आणि संस्था यांच्यात शक्तीचे पृथक्करण.
- ⇒ लैंगिक संतुलन प्रतिबिंबित करणारे एक कार्यबल असण्यासाठी सरकार प्रयत्नशील आहे आणि महिला उमेदवारांना प्रोत्साहित केले जाते.
- ⇒ भारतीय घटनात्मक योजनेची इतर देशांच्या घटनेशी तुलना.
- ⇒ संसद व राज्य विधिमंडळ – रचना, कार्यप्रणाली, व्यवसायाचे आचरण, अधिकार व सुविधा व त्याद्वारे उद्भवणारे प्रश्न.
- ⇒ कार्यकारी आणि न्यायपालिकेची रचना, संघटना आणि कार्य, दबाव गट व त्यांची लोकसभेमधील भूमिका.
- ⇒ लोकप्रतिनिधी कायद्याची ठळक वैशिष्ट्ये.
- ⇒ विविध घटनात्मक पदाची कार्ये, अधिकार, कार्ये व जबाबदारया, विविध नेमणुका. वैधानिक, नियामक आणि विविध अर्ध-न्यायिक संस्था.
- ⇒ सरकारची धोरणे आणि विविध क्षेत्रातील विकासासाठी हस्तक्षेप आणि त्यांच्या अंमलबजावणीमुळे उद्भवणारे मुद्दे.
- ⇒ विकास प्रक्रिया आणि विकास उद्योग – स्वयंसेवी संस्था, बचत गट, विविध गट आणि संघटना, देणगीदार, धर्मादाय संस्था
- ⇒ केंद्र व राज्ये यांच्या कल्याणकारी योजना
- ⇒ आरोग्य, शिक्षण, मानव संसाधन संबंधित सामाजिक क्षेत्र / सेवांच्या विकास आणि व्यवस्थापनाशी संबंधित मुद्दे.
- ⇒ दारिद्र्य आणि उपासमारीशी संबंधित मुद्दे.
- ⇒ शासन, पारदर्शकता आणि उत्तरदायित्व, ई-गव्हर्नन्स अप्लिकेशन्स, मॉडेल्स, यश, मर्यादा आणि संभाव्यतेचे पैलू. नागरिकांची सनद
- ⇒ लोकशाहीमध्ये नागरी सेवांची भूमिका.
- ⇒ भारत आणि त्याचे शेजारी राष्ट्रांशी संबंध.
- ⇒ द्विपक्षीय, प्रादेशिक आणि जागतिक गटबाजी, आणि भारत किंवा भारताच्या हितावर परिणाम करणारे करार.
- ⇒ विकसनशील देशांच्या राजकारणाचा आणि भारताच्या हितावर आधारित राजकारणाचा प्रभाव, भारतीय डायस्पोरा.
- ⇒ महत्त्वाच्या आंतरराष्ट्रीय संस्था, आणि त्यांची रचना.

सामान्य अध्ययन 3 : पेपर क्र. 6 (250 गुण)

तंत्रज्ञान, आर्थिक विकास, जैवविविधता, पर्यावरण, सुरक्षा आणि आपत्ती व्यवस्थापन (महाराष्ट्राच्या संदर्भासहित)

- ⇒ तंत्रज्ञान, आर्थिक विकास, जैवविविधता, पर्यावरण, सुरक्षा आणि आपत्ती व्यवस्थापन.
- ⇒ भारतीय अर्थव्यवस्था आणि नियोजन, गतिशीलता, संसाधनांचा विकास, विकास आणि रोजगाराशी संबंधित मुद्दे.
- ⇒ समावेशक वाढ आणि त्यातून उद्भवणारे मुद्दे.
- ⇒ सरकारी बजेट.
- ⇒ देशातील विविध भागात मुख्य पीक-पीक पद्धती, विविध प्रकारचे सिंचन आणि सिंचन प्रणाली, साठवण, शेती उत्पादनांचे विपणन
- ⇒ प्रत्यक्ष आणि अप्रत्यक्ष शेती अनुदान आणि किमान आधारभूत किंमतींशी संबंधित मुद्दे. सार्वजनिक वितरण प्रणाली
- ⇒ भारतातील अन्न प्रक्रिया आणि संबंधित उद्योग- व्याप्ती आणि महत्त्व, स्थान, पुरवठा साखळी व्यवस्थापन.
- ⇒ भारतातील जमीन सुधारना.
- ⇒ अर्थव्यवस्थेवर उदारीकरणाचे परिणाम, औद्योगिक धोरणात बदल आणि औद्योगिक विकासावर त्यांचे परिणाम.
- ⇒ पायाभूत सुविधा: ऊर्जा, बंदरे, रस्ते, विमानतळ, रेल्वे इ.
- ⇒ गुंतवणूक मॉडेल.
- ⇒ विज्ञान आणि तंत्रज्ञान- घडामोडी आणि त्यांचे अनुप्रयोग आणि दैनंदिन जीवनातील प्रभाव.
- ⇒ विज्ञान आणि तंत्रज्ञानातील भारतीयांची उपलब्धि; तंत्रज्ञानाचे स्वदेशीकरण आणि नवीन तंत्रज्ञान विकसित करणे.
- ⇒ आयटी, स्पेस, कॉम्प्युटर्स, रोबोटिक्स, नॅनो-टेक्नॉलॉजी, बायो-टेक्नॉलॉजी आणि बौद्धिक मालमत्ता हक्कांशी संबंधित जागरूकता.
- ⇒ संवर्धन, पर्यावरण प्रदूषण आणि न्हास, पर्यावरणाचा प्रभाव मूल्यांकन.
- ⇒ आपत्ती व आपत्ती व्यवस्थापन
- ⇒ विकास आणि अतिरेकी प्रसार यांच्यात दुवा.
- ⇒ अंतर्गत सुरक्षेसाठी आव्हाने निर्माण करण्यात बाह्य राज्य आणि राज्य-नसलेल्या इतर घटकांची भूमिका.
- ⇒ संप्रेषण नेटवर्कद्वारे अंतर्गत सुरक्षेसाठी आव्हाने, अंतर्गत सुरक्षा आव्हानांमध्ये मीडिया आणि सोशल नेटवर्किंग साइट्सची भूमिका, सायबर सुरक्षाच्या मूलभूत गोष्टी, मनी लॉन्ड्रिंग आणि त्याचे प्रतिबंध.
- ⇒ सुरक्षा आव्हाने आणि सीमाभागातील त्यांचे व्यवस्थापन – दहशतवादासह संघटित गुन्द्यांचा दुवा.
- ⇒ विविध सुरक्षा दले आणि एजन्सी आणि त्यांचा आदेश.

सामान्य अध्ययन 4 : पेपर क्र. 7 (250 गुण)

Ethics, Integrity, and Aptitude

- ⇒ नीतिशास्त्र आणि मानवी इंटरफेस: मानवतेच्या नीतीमतेचे सार, निर्धारक आणि परिणाम, नैतिकतेचे परिमाण, नीतिशास्त्र – खाजगी आणि सार्वजनिक संबंधांमध्ये. मानवी मूल्ये – महान नेते, सुधारक आणि प्रशासकांचे जीवन आणि शिकवण्यांचे धडे, मूल्यमापन करण्यामध्ये कौटुंबिक समाज आणि शैक्षणिक संस्थांची भूमिका.
- ⇒ वृत्ती: सामग्री, रचना, कार्य त्याचा प्रभाव आणि विचार आणि वर्तन यांच्याशी संबंध, नैतिक आणि राजकीय दृष्टीकोन, सामाजिक प्रभाव आणि मन वळवणे.
- ⇒ नागरी सेवा, सचोटी, निःपक्षपातीपणा आणि वस्तुनिष्ठता, सार्वजनिक सेवेचे समर्पण, दुर्बल घटकांबद्दल सहानुभूती, सहिष्णुता आणि करुणेसाठी योग्यता आणि मूलभूत मूल्ये.
- ⇒ भावनिक बुद्धिमत्ता-संकल्पना आणि प्रशासन आणि कारभारामध्ये त्यांची उपयुक्तता आणि अनुप्रयोग.
- ⇒ भारत आणि जगातील नैतिक विचारवंतांचे आणि तत्त्वज्ञांचे योगदान.
- ⇒ सार्वजनिक / नागरी सेवेची मूल्ये आणि सार्वजनिक प्रशासनात नीतिशास्त्र. स्थिती आणि समस्या, सरकारी व खाजगी संस्थांमधील नैतिक चिंता व कोंडी, नैतिक मार्गदर्शनाचे स्रोत म्हणून कायदे, नियम, नियम आणि विवेक, जबाबदारी आणि नैतिक कारभार. प्रशासनात नैतिक आणि नैतिक मूल्यांचे बळकटीकरण, आंतरराष्ट्रीय संबंध आणि निधीमधील नैतिक मुद्दे, कॉर्पोरेट गव्हर्नन्स.
- ⇒ कारभाराची शक्यता: सार्वजनिक सेवेची संकल्पना, शासन आणि संभाव्यतेचा तात्विक आधार, सरकारमधील माहिती सामायिकरण आणि पारदर्शकता, माहितीचा अधिकार, संहिता.
- ⇒ नीतिशास्त्र, आचारसंहिता, नागरिकांची सनद, कार्यसंस्कृती, सेवा वितरणाची गुणवत्ता, सार्वजनिक निधीचा उपयोग, भ्रष्टाचाराची आव्हाने.
- ⇒ वरील मुद्द्यांवरील केस स्टडीज.

वैकल्पिक पेपर 8 आणि 9 (प्रत्येकी 250 गुण)

उमेदवारास खालील वैकल्पिक विषयांच्या यादीमधून 1 विषय निवडून त्यावर 2 पेपर द्यावे लागतात.

कृषी	पशुसंवर्धन आणि पशुवैद्यकीय विज्ञान	मानववंशशास्त्र
वनस्पतिशास्त्र	रसायनशास्त्र	सिद्धिल अभियांत्रिकी
वाणिज्य आणि लेखा	अर्थशास्त्र	विद्युत अभियांत्रिकी
भूगोल	इतिहास	भूशास्त्र
कायदा	व्यवस्थापन	गणित
वैद्यकीय विज्ञान	यांत्रिकी अभियांत्रिकी	तत्त्वज्ञान
भौतिकशास्त्र	राज्यशास्त्र आणि आंतरराष्ट्रीय संबंध	मानसशास्त्र
सार्वजनिक प्रशासन	समाजशास्त्र	सांख्यिकी
प्राणीशास्त्र	मराठी साहित्य	

मुलाखत

⇒ मुलाखतीसाठी गुण = 275

⇒ MPSC राज्यसेवा निवड प्रक्रियेसाठी भरती प्रक्रियेचा हा शेवटचा टप्पा आहे.

⇒ ज्या उमेदवारांस लेखी परीक्षेत कट ऑफ पेक्षा जास्त गुण मिळतात ते उमेदवार मुलाखत व व्यक्तिमत्त्व चाचणी परीक्षेसाठी पात्र होतात.

⇒ कटऑफ गुण परीक्षेची काठीण्य पातळी, उमेदवारांची संख्या आणि रिक्त पदांची संख्या यासारख्या अनेक घटकांवर अवलंबून असतात.

⇒ यामध्ये सायकोमेट्रिक चाचणी, मूल्यांकन चाचणी तसेच वैयक्तिक मुलाखत यांचा समावेश असेल.

⇒ मुलाखतीचा उद्देश सक्षम आणि निःपक्षपाती निरीक्षकांच्या मंडळाद्वारे उमेदवारांच्या वैयक्तिक योग्यतेचे मूल्यांकन करणे आहे.

⇒ उमेदवाराची मानसिक क्षमता तपासणे हा या चाचणीचा हेतू आहे.

⇒ शैक्षणिक अभ्यासाखेरीज व्यक्तिमत्त्व चाचणीमध्ये उमेदवारांना त्यांच्या राज्याच्या सद्यस्थितीविषयी माहिती असणे आवश्यक आहे.

⇒ व्यापक अर्थाने, मुलाखतीचा उद्देश केवळ उमेदवारांच्या बौद्धिक गुणांचेच नाही तर त्याचे सामाजिक गुणधर्म आणि चालू घडामोडींमधील त्याची आवड यांचे मूल्यांकन करणे असे आहे.

⇒ उमेदवारांच्या उत्तरांनुसार अंतिम निवड करण्यात येते.

भरावयाची पदसंख्या, गुणवत्ता यादी, अर्हता, शारीरिक पात्रता व इतर अटी व शर्ती, उमेदवारांकडून केवळ ऑनलाईन अर्ज प्रणालीद्वारे विहित कालावधीमध्ये प्राप्त पसंतीक्रम तसेच भरतीप्रक्रियेतून बाहेर पडण्याचा विकल्प सादर केलेले उमेदवार, या व इतर सर्व बाबी एकत्रित विचारात घेऊन गुणवत्तेनुसार अंतिम शिफारशीसाठी/निवडीसाठी उमेदवारांचा आयोगामार्गात विचार करण्यात येतो

राज्य शासनाच्या सेवेतील राजपत्रित गट-अ व गट-ब संवर्गातील खालील पदे शासनाच्या मागणीनुसार व पदांच्या उपलब्धतेनुसार सदर परीक्षेमधून भरण्यात येतात.

अ.क्र.	पदाचे नाव	वेतन मॅट्रिक्समधील वेतन स्तर	उच्च पदावर बढतीची संधी	नियुक्तीचे ठिकाण	
१	उप संचालक/प्रकल्प अधिकारी (एकात्मिक अदिवासी विकास प्रकल्प)(श्रेणी एक) / उपायुक्त, गट-अ	S-२३ : ६७७००-२०८७०० अधिक महागाई भत्ता व नियमाप्रमाणे देय भत्ते.	सह संचालक व त्यापुढील पदे	महाराष्ट्रात कोठेही	
२	उप जिल्हाधिकारी, गट - अ	S-२० : ५६१००-१७७५०० अधिक महागाई भत्ता व नियमाप्रमाणे देय भत्ते.	उप जिल्हाधिका-यांच्या निवडश्रेणीत व त्यापुढील पदे	महाराष्ट्रात कोठेही	
३	पोलीस उप अधीक्षक/सहायक पोलीस आयुक्त, गट-अ	S-२० : ५६१००-१७७५०० अधिक महागाई भत्ता व नियमाप्रमाणे देय भत्ते.	पोलीस अधीक्षक / पोलीस उपायुक्त व त्यापुढील पदे	महाराष्ट्रात कोठेही	
४	सहायक राज्यकर आयुक्त, गट-अ	S-२० : ५६१००-१७७५०० अधिक महागाई भत्ता व नियमाप्रमाणे देय भत्ते.	राज्यकर उपायुक्त व त्यापुढील पदे.	महाराष्ट्रात कोठेही	
५	उपनिबंधक, सहकारी संस्था, गट-अ	S-२० : ५६१००-१७७५०० अधिक महागाई भत्ता व नियमाप्रमाणे देय भत्ते.	सहनिबंधक सहकारी संस्था व त्यापुढील पदे	महाराष्ट्रात कोठेही	
६	उप मुख्य कार्यकारी अधिकारी/ गट विकास अधिकारी (उच्च श्रेणी), गट-अ	S-२० : ५६१००-१७७५०० अधिक महागाई भत्ता व नियमाप्रमाणे देय भत्ते.	महाराष्ट्र विकास सेवेतील वरिष्ठ पदावर.	महाराष्ट्रात कोठेही	
७	सहायक संचालक, महाराष्ट्र वित्त व लेखा सेवा, गट-अ	S-२० : ५६१००-१७७५०० अधिक महागाई भत्ता व नियमाप्रमाणे देय भत्ते.	महाराष्ट्र वित्त व लेखा सेवा, गट -अ (वरिष्ठ) व त्यापुढील पदे	महाराष्ट्रात कोठेही	
८	मुख्याधिकारी, नगरपालिका/परिषद, गट-अ	S-२० : ५६१००-१७७५०० अधिक महागाई भत्ता व नियमाप्रमाणे देय भत्ते.	निवड श्रेणीतील पदावर	नगरपालिका/नगर परिषद क्षेत्रात	
९	अधीक्षक, राज्य उत्पादन शुल्क, गट-अ	S-२० : ५६१००-१७७५०० अधिक महागाई भत्ता व नियमाप्रमाणे देय भत्ते.	उपायुक्त (वरिष्ठ) व त्यापुढील पदे	महाराष्ट्रात कोठेही	
१०	शिक्षणाधिकारी, महाराष्ट्र शिक्षण सेवा, गट-अ (प्रशासन शाखा)	S-२० : ५६१००-१७७५०० अधिक महागाई भत्ता व नियमाप्रमाणे देय भत्ते.	शिक्षण उप संचालक व त्यापुढील पदे	महाराष्ट्रात कोठेही	
११	प्रकल्प अधिकारी (एकात्मिक अदिवासी विकास प्रकल्प)(श्रेणी दोन)/ सहायक आयुक्त, गट-अ	S-२० : ५६१००-१७७५०० अधिक महागाई भत्ता व नियमाप्रमाणे देय भत्ते.	उपसंचालक/प्रकल्प अधिकारी (एकात्मिक अदिवासी विकास प्रकल्प) (श्रेणी एक) / उपायुक्त व त्यापुढील पदे	महाराष्ट्रात कोठेही	
१२	उद्योग उप संचालक (तांत्रिक), गट-अ	S-२० : ५६१००-१७७५०० अधिक महागाई भत्ता व नियमाप्रमाणे देय भत्ते.	अधीक्षकीय उद्योग अधिकारी, गट-अ व त्यापुढील पदे	महाराष्ट्रात कोठेही	
१३	बाल विकास प्रकल्प अधिकारी (नागरी)/सहायक आयुक्त/परिविक्षा अधीक्षक/ जिल्हा महिला व बाल विकास अधिकारी/ जिल्हा कार्यक्रम अधिकारी(महिला व बाल विकास) जिल्हा परिषद, गट-अ, (सर्वसाधारण राज्य सेवा)	S-२० : ५६१००-१७७५०० अधिक महागाई भत्ता व नियमाप्रमाणे देय भत्ते.	उप आयुक्त व त्यापुढील पदे	महाराष्ट्रात कोठेही	
१४	तहसिलदार, गट - अ	S-१९ : ५५१००-१७५१०० अधिक महागाई भत्ता व नियमाप्रमाणे देय भत्ते.	उपजिल्हाधिकारी व त्यापुढील पदे	महाराष्ट्रात कोठेही	
१५	सहायक संचालक, कौशल्य विकास, रोजगार व उद्योजकता गट-अ	S-१९ : ५५१००-१७५१०० अधिक महागाई भत्ता व नियमाप्रमाणे देय भत्ते.	उप संचालक व त्यापुढील पदे	महाराष्ट्रात कोठेही	
१६	सहायक कामगार आयुक्त, गट - अ	S-१८ : ४९१००-१५५८०० अधिक महागाई भत्ता व नियमाप्रमाणे देय भत्ते.	उप आयुक्त व त्यापुढील पदे	महाराष्ट्रात कोठेही	
१७	उपशिक्षणाधिकारी, महाराष्ट्र शिक्षण सेवा, गट-ब (प्रशासन शाखा)	S-१७ : ४७६००-१५११०० अधिक महागाई भत्ता व नियमाप्रमाणे देय भत्ते.	शिक्षणाधिकारी व त्यापुढील पदे	महाराष्ट्रात कोठेही	
१८	कक्ष अधिकारी, गट-ब	मंत्रालयीन विभाग	S-१७ : ४७६००-१५११०० अधिक महागाई भत्ता व नियमाप्रमाणे देय भत्ते.	अवर सचिव व त्यापुढील पदे	फक्त मुंबई
		महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग	S-१५ : ४१८००-१३२३०० अधिक महागाई भत्ता व नियमाप्रमाणे देय भत्ते.		

अ.क्र.	पदाचे नाव	वेतन मॅट्रिक्समधील वेतन स्तर	उच्च पदावर बढतीची संधी	नियुक्तीचे ठिकाण
१९	सहायक प्रादेशिक परिवहन अधिकारी, गट -ब	S-१६ : ४४९००-१४२४०० अधिक महागाई भत्ता व नियमाप्रमाणे देय भत्ते.	उप प्रादेशिक परिवहन अधिकारी, गट-अ व त्यापुढील पदे	महाराष्ट्रात कोठेही
२०	लेखा अधिकारी, महाराष्ट्र वित्त व लेखा सेवा, गट -ब	S-१६ : ४४९००-१४२४०० अधिक महागाई भत्ता व नियमाप्रमाणे देय भत्ते.	महाराष्ट्र वित्त व लेखा सेवा, गट-अ (कनिष्ठ) व त्यापुढील पदे	महाराष्ट्रात कोठेही
२१	अधीक्षक, निरीक्षक प्रमाणित शाळा व संस्था, रचना व कार्यपद्धती अधिकारी, गट-ब, महिला व बाल विकास आयुक्तालय आणि बाल विकास प्रकल्प अधिकारी (ग्रामीण) गट-ब, एकात्मिक बाल विकास सेवा योजना	S-१५ : ४१८००-१३२३०० अधिक महागाई भत्ता व नियमाप्रमाणे देय भत्ते.	महिला व बालविकास अधिकारी (उप मुख्य कार्यकारी अधिकारी) (बालकल्याण) व त्यापुढील पदे	महाराष्ट्रात कोठेही
२२	सहायक गट विकास अधिकारी, गट-ब	S-१५ : ४१८००-१३२३०० अधिक महागाई भत्ता व नियमाप्रमाणे देय भत्ते.	महाराष्ट्र विकास सेवा, गट-अ व निवडश्रेणीत	महाराष्ट्रात कोठेही
२३	मुख्याधिकारी, नगरपालिका /नगर परिषद, गट- ब	S-१५ : ४१८००-१३२३०० अधिक महागाई भत्ता व नियमाप्रमाणे देय भत्ते.	मुख्याधिकारी नगरपालिका / नगर परिषद, गट -अ व त्यापुढील पदे	नगरपालिका/नगर परिषद क्षेत्रात
२४	सहायक निबंधक सहकारी संस्था, गट-ब	S-१५ : ४१८००-१३२३०० अधिक महागाई भत्ता व नियमाप्रमाणे देय भत्ते.	उपनिबंधक सहकारी संस्था व त्यापुढील पदे	महाराष्ट्रात कोठेही
२५	उप अधीक्षक, भूमि अभिलेख, गट-ब	S-१५ : ४१८००-१३२३०० अधिक महागाई भत्ता व नियमाप्रमाणे देय भत्ते.	जिल्हा अधीक्षक, भूमी अभिलेख, गट -अ व त्यापुढील पदे	महाराष्ट्रात कोठेही
२६	उपअधीक्षक, राज्य उत्पादन शुल्क, गट-ब	S-१५ : ४१८००-१३२३०० अधिक महागाई भत्ता व नियमाप्रमाणे देय भत्ते.	अधीक्षक, राज्य उत्पादन शुल्क, गट-अ व त्यापुढील पदे	महाराष्ट्रात कोठेही
२७	सहायक आयुक्त, राज्य उत्पादन शुल्क, गट-ब	S-१५ : ४१८००-१३२३०० अधिक महागाई भत्ता व नियमाप्रमाणे देय भत्ते.	उपायुक्त (कनिष्ठ) राज्य उत्पादन शुल्क, गट -अ व त्यापुढील पदे	महाराष्ट्रात कोठेही
२८	कौशल्य विकास, रोजगार व उद्योजकता-मार्गदर्शन अधिकारी, गट-ब	S-१५ : ४१८००-१३२३०० अधिक महागाई भत्ता व नियमाप्रमाणे देय भत्ते.	सहायक संचालक कौशल्य विकास, रोजगार व उद्योजकता, गट-अ व त्यापुढील पदे	महाराष्ट्रात कोठेही
२९	उद्योग अधिकारी, तांत्रिक, गट-ब	S-१५ : ४१८००-१३२३०० अधिक महागाई भत्ता व नियमाप्रमाणे देय भत्ते.	उद्योग उपसंचालक व त्यापुढील पदे	महाराष्ट्रात कोठेही
३०	सरकारी कामगार अधिकारी, गट - ब	S-१५ : ४१८००-१३२३०० अधिक महागाई भत्ता व नियमाप्रमाणे देय भत्ते.	सहायक कामगार आयुक्त व त्यापुढील पदे	महाराष्ट्रात कोठेही
३१	सहायक प्रकल्प अधिकारी/ सांख्यिकी अधिकारी/ प्रशासकीय अधिकारी/ संशोधन अधिकारी / गृहप्रमुख /प्रबंधक, गट-ब	S-१५ : ४१८००-१३२३०० अधिक महागाई भत्ता व नियमाप्रमाणे देय भत्ते.	प्रकल्प अधिकारी (एकात्मिक अदिवासी विकास प्रकल्प) (श्रेणी दोन)/सहायक आयुक्त	महाराष्ट्रात कोठेही
३२	नायब तहसिलदार, गट-ब	S-१४ : ३८६००-१२२८०० अधिक महागाई भत्ता व नियमाप्रमाणे देय भत्ते.	तहसिलदार, गट-अ व त्यापुढील पदे	महाराष्ट्रात कोठेही

अभ्यासक्रमावर आधारित इतर परीक्षा

- MPSC – महाराष्ट्र वन सेवा परीक्षा
- MPSC – सहाय्यक मोटार वाहन निरीक्षक परीक्षा
- MPSC – स्टेनोग्राफर परीक्षा
- तलाठी परीक्षा
- ग्रामसेवक परीक्षा
- महिला बालविकास विभाग परीक्षा
- जिल्हा परिषद – लिपिक टंकलेखक परीक्षा
- पोलिस आयुक्त – लिपिक टंकलेखक परीक्षा
- BMC - लिपिक टंकलेखक परीक्षा
- BMC - स्टेनोग्राफर परीक्षा
- BMC – Food Corporation Inspector (अन्न महामंडळ निरीक्षक) परीक्षा
- बॉम्बे हायकोर्ट - लिपिक टंकलेखक परीक्षा
- महाराष्ट्र राज्य परिवहन महामंडळ – लिपिक टंकलेखक परीक्षा
- महाराष्ट्र रस्ते विकास महामंडळ परीक्षा

परीक्षेचे स्वरूप

महाराष्ट्रामध्ये 'महाराष्ट्र लोक सेवा आयोग' 1 मे 1960 रोजी स्थापन करण्यात आला. भारतीय राज्यघटनेच्या कलम 315 नुसार 'महाराष्ट्र लोक सेवा आयोग' निर्माण केला असून घटनेच्या कलम 320 नुसार सेवकभरती व त्यासंबंधी सल्ला देण्याचे कार्य आयोगातर्फे होते. शासन व्यवस्थेमध्ये अधिकार कक्षा पाहता दोन प्रमुख प्रकार पडतात. ते म्हणजे राजपत्रित अधिकारी व अराजपत्रित अधिकारी (Gazetted and Non Gazetted Officer)

MPSC महाराष्ट्र दुय्यम सेवा - गट ब परीक्षेद्वारे भरली जाणारी पदे ही अराजपत्रित अधिकारी पदे असतात. राज्य शासनाच्या सेवेतील खालील पदे शासनाच्या मागणीनुसार व पदांच्या उपलब्धतेनुसार या परीक्षेतून भरण्यात येतात.

अ. क्र.	संवर्ग/पदाचे नांव	संवर्ग	वेतनसंरचना (Pay Matrix)	उच्च पदावर पदोन्नतीच्या संधी	नियुक्तीचे ठिकाण
१	सहायक कक्ष अधिकारी	अराजपत्रित गट-ब	S-१४ : ३८६००-१२२८०० अधिक महागाई भत्ता व नियमाप्रमाणे देय इतर भत्ते.	ज्येष्ठता व पात्रतेनुसार कक्ष अधिकारी व त्यावरील पदे.	फक्त बृहन्मुंबईतील विविध मंत्रालयीन विभाग व महाराष्ट्र लोकसेवा आयोगाचे कार्यालय
२	राज्य कर निरीक्षक			ज्येष्ठता व पात्रतेनुसार राज्य कर अधिकारी व त्यावरील पदे.	राज्य शासनाच्या राज्य कर विभागाच्या महाराष्ट्रातील कोणत्याही कार्यालयात.
३	पोलीस उप निरीक्षक			ज्येष्ठता व पात्रतेनुसार सहायक पोलीस निरीक्षक व त्यावरील पदे.	राज्य शासनाच्या पोलीस दलाच्या महाराष्ट्रातील कोणत्याही कार्यालयात
४	दुय्यम निबंधक(श्रेणी-१)/ मुद्रांक निरीक्षक			ज्येष्ठता व पात्रतेनुसार उपमुद्रांक अधीक्षक व त्यावरील पदे.	राज्य शासनाच्या नोंदणी व मुद्रांक कार्यालयात महाराष्ट्रातील कोठेही.

पात्रता

शैक्षणिक अहर्ता

- उमेदवाराने कोणत्याही मान्यताप्राप्त विद्यापीठातून कोणत्याही शाखेतील पदवी परीक्षा उत्तीर्ण करणे आवश्यक आहे.
- पदवीच्या शेवटच्या वर्षाला असलेले विद्यार्थी देखील पूर्व परीक्षेसाठी उमेदवारी अर्ज दाखल करू शकतात. परंतु अश्या उमेदवारांनी मुख्य परीक्षेच्या अगोदर पदवी परीक्षा उत्तीर्ण करणे आवश्यक आहे.

वयोमर्यादा

अ. क्र.	संवर्ग	वयोमर्यादा गणण्याचा दिनांक	वय							
			किमान अमागास / मागासवर्गीय / आ. दु. घ.	कमाल		प्रविण्य प्राप्त खेळाडू		माजी सैनिक, आणिव्वाणी व अल्पसेवा राजादिष्ट अधिकारी		दिव्यांग उमेदवार
				अमागास	मागासवर्गीय/अनाथ/आ. दु. घ.	अमागास	मागासवर्गीय / आ. दु. घ.	अमागास	मागासवर्गीय / आ. दु. घ.	
१	सहायक कक्ष अधिकारी	जाहिरातीमध्ये नमूद दिनांक	१८	३८	४३	४३	४३	४३	४३	वयाच्या ४५ वर्षापर्यंत
२	राज्य कर निरीक्षक		१८	३८	४३	४३	४३	४३	४३	वयाच्या ४५ वर्षापर्यंत
३	पोलीस उप निरीक्षक		१९	३९	४४	३६	३६	३६	३६	अपात्र
४	दुय्यम निबंधक(श्रेणी-१)/ मुद्रांक निरीक्षक		१९	३८	४३	४३	४३	४३	४३	वयाच्या ४५ वर्षापर्यंत

पूर्व परीक्षेचे स्वरूप

(100 प्रश्न, 100 गुण, कालावधी 1 तास, पेपरचे स्वरूप : वस्तुनिष्ठ)

- 1) चालू घडामोडी : जागतिक तसेच भारतातील
- 2) नागरिकशास्त्र : भारताच्या घटनेचा प्राथमिक अभ्यास, राज्य व ग्राम व्यवस्थापन (प्रशासन)
- 3) भूगोल : (महाराष्ट्राच्या विशेष संदर्भासह) पृथ्वी, जगातील विभाग, हवामान, अक्षांश, रेखांश, महाराष्ट्रातील जमिनीतील प्रकार, पर्जन्यमान, प्रमुख पिके, शहरे, नद्या उद्योगधंदे, ई.
- 4) इतिहास : आधुनिक भारताचा विशेषतः महाराष्ट्राचा इतिहास
- 5) अर्थव्यवस्था : भारतीय अर्थव्यवस्था, राष्ट्रीय उत्पन्न, शेती, उद्योग, परकीय व्यापार, बँकिंग, लोकसंख्या, दारिद्र्य व बेरोजगारी, मुद्रा आणि राजकोषीय निती, शासकीय अर्थव्यवस्था, अर्थसंकल्प, लेखा, लेखा परीक्षण, इ.
- 6) सामान्य विज्ञान : भौतिकशास्त्र, रसायनशास्त्र, प्राणीशास्त्र, वनस्पतीशास्त्र, आरोग्यशास्त्र, इ.
- 7) बुद्धीमापन चाचणी : उमेदवार किती व अचूकपणे विचार करू शकतो हे अजमावण्यासाठी प्रश्न
- 8) अंकगणित : बेरीज, वजाबाकी, गुणाकार, भागाकार, दशांश, अपूर्णांक व टक्केवारी

* प्रत्येक चुकीच्या उत्तराकरिता 1/4 गुण वजा करण्यात येतील

मुख्य परीक्षेचे स्वरूप

200 गुणांचे प्रत्येकी 2 पेपर

संयुक्त पेपर क्र. 1

पेपर क्र. 2 (प्रत्येक पदासाठी स्वतंत्र)

संयुक्त पेपर क्र. 1

1. मराठी : सर्वसामान्य शब्दसंग्रह, वाक्यरचना, व्याकरण, म्हणी व वाक्प्रचार अर्थ व उपयोग तसेच उताऱ्यावरील प्रश्नांची उत्तरे
2. इंग्रजी : Common Vocabulary, Sentence Structure, Grammar, Use of Idioms & Phrases, Comprehension
3. सामान्य ज्ञान: 1) चालू घडामोडी 2) माहिती अधिकार 2005 व महाराष्ट्र लोकसेवा हक्क अधिनियम 2015 3) संगणक व माहिती तंत्रज्ञान

पेपर क्र. 2

पोलीस उपनिरीक्षक

1. बुद्धिमत्ता चाचणी
2. महाराष्ट्राचा इतिहास
3. महाराष्ट्राचा भूगोल
4. भारतीय राज्यघटना
5. मानवी हक्क व जबाबदाऱ्या
6. महाराष्ट्र पोलीस अधिनियम 1951
7. भारतीय दंड संहिता 1860 (IPC)
8. फौजदारी प्रक्रिया संहिता 1973
9. भारतीय पुरावा अधिनियम 1872

राज्यकर निरीक्षक

1. बुद्धिमत्ता चाचणी
2. महाराष्ट्राचा इतिहास
3. महाराष्ट्राचा भूगोल
4. भारतीय राज्यघटना
5. नियोजन
6. शहरी व ग्रामीण भागातील पायाभूत सुविधांचा विकास
7. आर्थिक सुधारणा व कायदे
8. आंतरराष्ट्रीय व्यापार व आंतरराष्ट्रीय भांडवल चळवळ
9. सार्वजनिक वित्त व्यवस्था

दुय्यम निबंधक / मुद्रांक निरीक्षक

1. बुद्धिमत्ता चाचणी
2. महाराष्ट्राचा इतिहास
3. महाराष्ट्राचा भूगोल
4. भारतीय राज्यघटना
5. नोंदणी अधिनियम 1908, महाराष्ट्र नोंदणी नियम 1961, महाराष्ट्र ई-रजिस्ट्रेशन व ई फायलिंग नियम 2013
6. महाराष्ट्र मुद्रांक कायदा
7. विशेष विवाह नियम 1554 / 1964
8. मालमत्ता हस्तांतरण अधिनियम 1882

सहाय्यक कक्ष अधिकारी

1. बुद्धिमत्ता चाचणी
2. महाराष्ट्राचा इतिहास
3. महाराष्ट्राचा भूगोल
4. भारतीय राज्यघटना
5. राजकीय यंत्रणा, केंद्र सरकार, केंद्रीय विधिमंडळ आणि राज्य सरकार
6. जिल्हा प्रशासन, ग्रामीण आणि नागरी स्थानिक प्रशासन
7. न्यायमंडळ
8. नियोजन

शारीरिक क्षमता चाचणी (PSI पदासाठी)

शारीरिक अर्हता

पुरुष	महिला
(१) उंची - १६५ सें. मी. (अनवाणी) (कमीत कमी) (२) छाती - न फुगविता ७९ से.मी. फुगविण्याची क्षमता किमान ५ से.मी. आवश्यक	उंची - १५७ सें.मी. (अनवाणी) (कमीत कमी)

शारीरिक क्षमता चाचणी

- ⇒ **फक्त पोलीस उपनिरीक्षक पदाकरीता शारीरिक चाचणी घेण्यात येईल.**
- ⇒ लेखी परीक्षेत आयोगाने निश्चित केलेल्या सीमांकन रेषेएवढे किंवा त्यापेक्षा जास्त गुण मिळविणा-या उमेदवारांना शारीरिक चाचणीसाठी बोलविण्यात येईल.
- ⇒ शारीरिक चाचणी एकूण 100 गुणांची असेल.
- ⇒ शारीरिक चाचणीचे गुण अर्हताकारी (Qualifying) असून शारीरिक चाचणीमध्ये उत्तीर्ण होण्यासाठी एकूण गुणांपैकी किमान 60 टक्के गुण म्हणजेच 40 गुण) मुलाखतीसाठी आवश्यक राहतील. तसेच या गुणांचा अंतिम गुणवत्तेकरीता अंतिम निवडीकरीता विचार होणार नाही.

पुरुषांसाठी	महिलांसाठी
(१) गोळाफेक-वजन-७.२६० कि.ग्रॅ. - कमाल गुण - १५	(१) गोळाफेक-वजन-४ कि.ग्रॅ.- कमाल गुण - २०
(२) पुल अप्स - कमाल गुण - २०	(२) धावणे (४०० मीटर्स) - कमाल गुण - ५०
(३) लांब उडी - कमाल गुण - १५	(३) लांब उडी - कमाल गुण - ३०
(४) धावणे (८०० मीटर) - कमाल गुण - ५०	

मुलाखत

- ⇒ **फक्त पोलीस उपनिरीक्षक पदाकरीता** मुलाखत घेण्यात येईल. मुलाखत 40 गुणांची असेल.
- ⇒ शारीरिक चाचणीच्या निकालाच्या आधारे मुलाखतीसाठी पात्र ठरलेल्या उमेदवारांनाच मुलाखतीसाठी बोलावले जाईल.

परीक्षेचे स्वरूप

MPSC गट क परीक्षेद्वारे राज्य शासनाच्या सेवेतील खालील पदे शासनाच्या मागणीनुसार व पदांच्या उपलब्धतेनुसार भरण्यात येतात.

अ. क्र.	पदाचे नांव	संवर्ग	वेतनबॅण्ड व ग्रेड वेतन	उच्च पदावर पदोन्नतीच्या संधी	नियुक्तीचे ठिकाण
१	उद्योग निरीक्षक, उद्योग संचालनालय	गट-क अराजपत्रित	S-१३ : ३५४००-११२४०० अधिक महागाई भत्ता व नियमाप्रमाणे देय भत्ते.	ज्येष्ठता व पात्रतेनुसार उद्योग अधिकारी(तांत्रिक), गट-ब व त्यावरील पदे.	राज्य शासनाच्या उद्योग संचालनालयाच्या महाराष्ट्रातील कोणत्याही कार्यालयात.
२	दुय्यम निरीक्षक, राज्य उत्पादन शुल्क		S-१२ : ३२०००-१०१६०० अधिक महागाई भत्ता व नियमाप्रमाणे देय इतर भत्ते	ज्येष्ठता व पात्रतेनुसार निरीक्षक, गट - ब व त्यावरील पदे.	राज्य शासनाच्या राज्य उत्पादन शुल्क विभागाच्या महाराष्ट्रातील कोणत्याही कार्यालयात.
३	तांत्रिक सहाय्यक, विमा संचालनालय		S-१० : २९२००-९२३०० अधिक महागाई भत्ता व नियमाप्रमाणे देय इतर भत्ते	ज्येष्ठता व पात्रतेनुसार कनिष्ठ तांत्रिक अधिकारी, गट-ब व त्यावरील पदे.	राज्य शासनाच्या विमा संचालनालयातील महाराष्ट्रातील कोणत्याही कार्यालयात.
४	कर सहाय्यक		S-८ : २५५००-८११०० अधिक महागाई भत्ता व नियमाप्रमाणे देय इतर भत्ते	ज्येष्ठता व पात्रतेनुसार राज्यकर निरीक्षक, गट-ब (अराजपत्रित).	राज्य शासनाच्या वस्तू व सेवा कर विभागाच्या महाराष्ट्रातील कोणत्याही कार्यालयात.
५	लिपिक-टंकलेखक		S-६ : १९९००-६३२०० अधिक महागाई भत्ता व नियमाप्रमाणे देय इतर भत्ते	ज्येष्ठता व पात्रतेनुसार सहाय्यक कक्ष अधिकारी तसेच संबंधित कार्यालयाच्या सेवाप्रवेश नियमानुसार उपलब्ध संवर्ग/पदावर	फक्त मंत्रालयीन विभाग व बृहन्मुंबईतील राज्य शासनाच्या विविध कार्यालयात.

पात्रता

शैक्षणिक अर्हता

- उद्योग निरीक्षक, गट-क संवर्ग वगळता विद्यापीठाची पदवी किंवा महाराष्ट्र शासनाने समतुल्य म्हणून मान्य केलेली अहंता
- उद्योग निरीक्षक, गट-क संवर्गाकरीता शैक्षणिक अर्हता खालीलप्रमाणे : (१) सांविधिक विद्यापीठाची, अभियांत्रिकी मधील (स्थापत्य अभियांत्रिकी तसेच स्थापत्य अभियांत्रिकी मधील विषयांच्या गटांशी संलग्न असलेल्या वास्तुविद्या नगररचना इ. व्यतिरिक्त किंवा तंत्रज्ञानामधील किमान पदविका किंवा (२) विज्ञान शाखेतील पदवी

वयोमर्यादा

- OPEN : 19 ते 38 वर्षे
- OBC : 19 ते 41 वर्षे
- SC/ST : 19 ते 43 वर्षे
- Divyang : 19 ते 45 वर्षे

शारीरिक अर्हता

केवळ दुय्यम निरीक्षक राज्य उत्पादन शुल्क या पदासाठी

पुरुष	महिला
(१) उंची - किमान १६५ सें. मी. (अनवाणी) (कमीत कमी)	(१) उंची - किमान १५५ सें. मी. (अनवाणी)
(२) छाती - किमान ७९ से. मी. आणि फुगवून त्यापेक्षा ५ से. मी. जास्त.	(कमीत कमी)
	(२) वजन - किमान ५० कि. ग्रॅ.

टंकलेखन अर्हता

कर सहाय्यक व लिपिक टंकलेखक पदासाठी पदासाठी टंकलेखन अर्हता :

मराठी : टंकलेखनाचा वेग किमान 30 शब्द प्रती मिनिट इंग्रजी : टंकलेखनाचा वेग किमान 40 शब्द प्रती मिनिट

* या अर्हतेचे शासकीय वाणिज्य प्रमाणपत्र परीक्षा अथवा शासनाने समकक्ष म्हणून घोषित केलेली परीक्षा उत्तीर्ण असणे आवश्यक

पूर्व परीक्षेचे स्वरूप

(100 प्रश्न, 100 गुण, कालावधी 1 तास, पेपरचे स्वरूप : वस्तुनिष्ठ)

1. चालू घडामोडी : जागतिक तसेच भारतातील
2. नागरिकशास्त्र : भारताच्या घटनेचा प्राथमिक अभ्यास, राज्य व ग्राम व्यवस्थापन (प्रशासन)
3. भूगोल : (महाराष्ट्राच्या विशेष संदर्भासह) पृथ्वी, जगातील विभाग, हवामान, अक्षांश, रेखांश, महाराष्ट्रातील जमिनीतील प्रकार, पर्जन्यमान, प्रमुख पिके, शहरे, नद्या उद्योगधंदे, ई.
4. इतिहास : आधुनिक भारताचा विशेषतः महाराष्ट्राचा इतिहास
5. अर्थव्यवस्था : भारतीय अर्थव्यवस्था, राष्ट्रीय उत्पन्न, शेती, उद्योग, परकीय व्यापार, बँकिंग, लोकसंख्या, दारिद्र्य व बेरोजगारी, मुद्रा आणि राजकोषीय निती, शासकीय अर्थव्यवस्था, अर्थसंकल्प, लेखा, लेखा परीक्षण, इ.
6. सामान्य विज्ञान : भौतिकशास्त्र, रसायनशास्त्र, प्राणीशास्त्र, वनस्पतीशास्त्र, आरोग्यशास्त्र, इ.
7. बुद्धीमापन चाचणी : उमेदवार किती व अचूकपणे विचार करू शकतो हे अजमावण्यासाठी प्रश्न
8. अंकगणित : बेरीज, वजाबाकी, गुणाकार, भागाकार, दशांश, अपूर्णांक व टक्केवारी

मुख्य परीक्षेचे स्वरूप

संयुक्त पेपर क्र. 1 (100 गुण):

1. मराठी (60 गुण) : शब्दसंग्रह, वाक्यरचना, व्याकरण, म्हणी व वाक्प्रचार यांचा अर्थ व उपयोग, उताऱ्यावरील प्रश्नांची उत्तरे
2. इंग्रजी (40 गुण) : Vocabulary, Sentence Structure, Grammar, Use of Idioms & Phrases, Comprehension

पेपर क्र. 2 (100 गुण) : उद्योग निरीक्षक, तांत्रिक सहाय्यक, दुय्यमनिरीक्षक राज्य उत्पादन शुल्क, कर सहाय्यक, लिपिक - टंकलेखक प्रत्येक पदासाठी स्वतंत्र पेपर

उद्योग निरीक्षक

1. चालू घडामोडी
2. बुद्धिमत्ता चाचणी
3. भारतीय राज्यघटना
4. माहिती अधिकार अधिनियम 2005 व महाराष्ट्र लोकसेवा हक्क अधिनियम
5. संगणक व माहिती तंत्रज्ञान
6. औद्योगिक धोरण, उद्योजकता, उद्योग व्यवस्थापन, विपणन, सूक्ष्म व लघु उद्योग
7. उद्योग अधिनियम 1951
8. महाराष्ट्र औद्योगिक विकास महामंडळ

तांत्रिक सहाय्यक

1. सामान्य ज्ञान
2. बुद्धिमापन विषयक प्रश्न
3. गणित
4. माहिती अधिकार अधिनियम 2005
5. संगणक व माहिती तंत्रज्ञान
6. विमा विषयक ज्ञान
7. विमा संचालनालयाची माहिती

दुय्यम निरीक्षक (रा.उ.शु.)

1. चालू घडामोडी
2. बुद्धिमत्ता चाचणी
3. भारतीय राज्यघटना
4. माहिती अधिकार अधिनियम 2005 व महाराष्ट्र लोकसेवा हक्क अधिनियम
5. संगणक व माहिती तंत्रज्ञान
6. मानवी हक्क व जबाबदाऱ्या
7. The Bombay Prohibition Act 1949
8. The Maharashtra Excise Manual Volume - I, II, III

कर सहाय्यक

1. नागरिकशास्त्र
2. भारतीय राज्यघटना
3. पंचवार्षिक योजना
4. चालू घडामोडी
5. बुद्धिमापन चाचणी व मुलभूत गणितीय कौशल्य
6. अंकगणित
7. पुस्तकपालन व लेखाकर्म
8. आर्थिक सुधारणा व कायदे

लिपिक टंकलेखक

1. सामान्य ज्ञान
2. बुद्धिमापन विषयक प्रश्न
3. गणित
4. सामान्य विज्ञान
5. चालू घडामोडी
6. माहिती व संपर्क तंत्रज्ञानासंबंधी प्राथमिक ज्ञान
7. क्रीडा व साहित्य क्षेत्रातील पुरस्कार व माहिती
8. माहिती अधिकार अधिनियम 2005 व महाराष्ट्र लोकसेवा हक्क अधिनियम

एक वर्ष - आठवड्यांचे सहा दिवस
दररोज 2 तास मार्गदर्शन व
1 तास सराव

दर रविवार आयोगाच्या पॅटर्नवर
आधारित सराव पेपर व तसेच
घटकनिहाय सराव पेपर व विश्लेषण

To-The-Point अभ्यासासाठी
Current, Core and
Conceptual लेक्चर्स

NCERT, स्टेट बोर्ड, Standard
रेफरन्स बुक्स, वर्तमानपत्र यावर
भर

CSAT (बुद्धिमत्ता व 500+ उतारे व
अंकगणित) मध्ये 200 पैकी 175
मार्कांची हमी

PPT द्वारे सगळ्या विषयांचे Mind
Map Presentation द्वारे
Current Touch Approach

Mind Development Test वर
विशेष भर

प्रत्येक विद्यार्थ्याचा पर्सनल प्रोग्रेस
रिपोर्ट

मराठी व इंग्रजी व्याकरणाचा विशेष
सराव व विशेष तज्ञांचे मार्गदर्शन

7+ वर्षांचा अनुभव असलेले व उच्च
विद्याविभूषित शिक्षक

गुणवत्ता वाढीसाठी विद्यार्थ्यांसह
पालकांचे नियमित Personal
Counselling

प्रत्येक घटकानुसार प्रिंटेड नोट्स

100% वैयक्तिक लक्ष असण्याची हमी, मर्यादित 75 विद्यार्थ्यांची बॅच, निशित वेळापत्रक

विद्यार्थ्यांची निवड होईपर्यंत त्यांच्याशी मार्गदर्शनाची व सुसंवादाची हमी

उत्कृष्ट प्रशासक बनण्यासाठी समज कल्याणवरील चर्चा सत्रे

विद्यार्थ्यांमधील अंतर्गत कौशल्यांचा विकास होण्यासाठी व्यक्तिमत्व शिबिरांचे आयोजन

ध्येयावर लक्ष केंद्रित करण्यासाठी ध्यानधारणा व बौद्धिकक्षमता विकास सत्रांचे आयोजन

सनदी अधिकारी व तज्ञांच्या मार्गदर्शनात प्रारूप मुलाखत सत्राचे आयोजन

पोलीस उपनिरीक्षक पदाच्या शारीरिक क्षमता चाचणीसाठी तज्ञ मार्गदर्शकांचे प्रशिक्षण

स्पर्धा परीक्षेतील समस्यांचे आकलन व त्या सोडविण्यासाठी दृष्टीकोन विकसित करणे

सराव परीक्षा विश्लेषण व चालू घडामोडींचे मार्गदर्शनासाठी तज्ञ मार्गदर्शक

पूर्व व मुख्य परीक्षेचा मूळ संकल्पनेसह सखोल अभ्यासक्रम 12 महिन्यात पूर्ण

MPSC-PSI-STI-ASO परीक्षांसाठी राज्यस्तरीय सराव परीक्षांचे आयोजन

पूर्व व मुख्य परीक्षेतील गती व अचूकता यांचा विकास करण्यासाठी विशेष स्वाध्याय

पहिले स्पर्धा परीक्षा संमेलन आणि रिलायबल शिष्यवृत्ती परीक्षा २०१४

दुसरे स्पर्धा परीक्षा संमेलन आणि रिलायबल शिष्यवृत्ती परीक्षा २०१५

लोकसत्ता
लोकमान्य लोकशक्ती

Media Partners

TEEN
लोकमत
माला वाम शिक्का

तिसरे स्पर्धा परीक्षा संमेलन आणि रिलायबल शिष्यवृत्ती परीक्षा २०१६

चौथे स्पर्धा परीक्षा संमेलन आणि रिलायबल शिष्यवृत्ती परीक्षा २०१७

पाचवे स्पर्धा परीक्षा संमेलन आणि रिलायबल शिष्यवृत्ती परीक्षा २०१८

सहावे स्पर्धा परीक्षा संमेलन आणि रिलायबल शिष्यवृत्ती परीक्षा २०१९

Reliable Academy ला लाभलेले विशेष मार्गदर्शक

Mr. S. Jagganathan
(Comm. Of Police)

Dr. RAVINDRA SHISVE
(IPS DCP Zone 1)

Mr. AVINASH
DHARMADHIKARI
(Ex IAS)

Mr. Mahesh Chimte
(DCP)

Mr. Prakash Gaikwad
(Dy. SP)

Mr. Prashant Khairnar
(DCP)

Mr. Sonawane
(Sr. PI)

Mr. Sachin Khedekar
Actor

Mr. Nitin Banugude Patil
(PROF. AND SPEAKER)

Mr. Nilesh Lokhande
(PI)

Mr. Jameer Shaikh Lengrkar
(Asst. Comm of EDU)

Mr. Santosh Kumar Rajput
(Asst. Comm of Sales Tax)

Miss Vaishali Palve
(Dep. CEO)

Mr Sachin Jagtap
(Ex PI & Auditor)

Mr. Rajesh Gajjal
(API)

Mr. Prakash Ekbote
(Sr. PI)

Mr. Prashant Jadhav
(PI)

Mr. Shivji Singh
(Income Tax Officer)

Mr RAMESH DHARTI
(Ex. STI)

Mr. RAJESH DHARATE
(Author)

Mr. Kalpesh Dabhade
(PI)

Mr. Vikas Meena
(Income Tax Officer)

Reliable Academy क्षणचित्रे

स्वातंत्र्य दिन कार्यक्रम २०१५ (DEBATE COMPETITION)

नाशिक

Visually impaired **Pranjal Patil** cracks IAS EXAM in first attempt **UPSC 2016 / All India Rank 773**
 अंध असून सुदृढा मेहनत व तिच्या जिद्दीच्या जोरावर तिला मिळालेले यश व तिच्या यशाची
 यशोगाथा व स्पर्धा परीक्षेची तयारी कशी करावी यासाठी तिचे बहुमूल्य मार्गदर्शन व तिचा गुणगौरव सोहळा 2016

क्लास रूम आणि सराव परीक्षा

प्रसारमाध्यमे

यशस्वी विद्यार्थी

धनराज कोळी
पोलीस उपनिरीक्षक २०२१
SBC प्रवर्गात महाराष्ट्रात प्रथम

अक्षय चव्हाण
पोलीस उपनिरीक्षक २०२१
ST प्रवर्गात महाराष्ट्रात १३ वा

नेहा हांडे
पोलीस उपनिरीक्षक २०२१
OPEN महिला महाराष्ट्रात ४८ वी

आनंद यशवंत
पोलिस उपनिरीक्षक (PSI) 2019

राहुल ससाणे
पोलिस उपनिरीक्षक (PSI) 2019

योगिता बांदे
पोलिस उपनिरीक्षक (PSI) 2019

दामिनी नन्नावरे
पोलिस उपनिरीक्षक (PSI) 2019

अनिल घायवट
पोलिस उपनिरीक्षक (PSI) 2018

सुवर्णा सालके
पोलिस उपनिरीक्षक (PSI) 2018

दिघ्या महासे
राज्यकर निरीक्षक (STI) 2018
11TH in Maharashtra (STI)

अरती चव्हाण
राज्यकर निरीक्षक (STI) 2018
4TH in Maharashtra (STI)

स्वाती गजानन फडोरे
विक्रीकर निरीक्षक (STI) 2017
अहमद नगर (ST)

शितल दामो
विक्रीकर निरीक्षक (STI) 2016
अहमद नगर (ST)

सुरेश चव्हाण
सहाय्यक कल अधिकारी (ASO) 2018
1ST in Maharashtra (OT-AI)

मनिषा कांबळे
Exice Sub Inspector (2017)

सौभा मोठीराम डहाले
MSRTC - लिपिक

विवेक घायवट
कर निर्धारण अधिकारी
अहमद नगर नगरपालिका कार्यालय

शिर्षिका भासुनरे
कर सहाय्यक
13TH in Maharashtra (Women)

उमेश डोहाळे
BMC (MTS) मुंबई

यशस्वी विद्यार्थी

योगेश कदम

जिल्हा न्यायालय लिपीक

Bhagashri Shirole
Clerk, Latur

भैसा वांडकर

RTO - लिपिक

Mangesh Mule
Clerk, Parbhani

राजश्री मोरे

BMC - कनिष्ठ लेखापाल

Kumar Bansode
Clerk, Court, Parbhani

आयशेखा अयादी

लिपिक टॅकलेसक २०१६

Deepika Kumbhare
Mumbai High Court

Paroon Maheska
District Court - Clerk

Ajman Anshad
Keshi, Latur

Suryanshu Fozdar
Clerk, State Transport

Harayan Harkal
MSRB

रोहीदास काळे

लिपिक, वित्त विभाग, जंजिरावाड

मोनिका वेध

लिपिक, वित्त विभाग, जंजिरावाड

राजानन धुकरे

कलसंधारण अधिकारी, परभणी

Dhanashri Jhadhav
Tax Assistant

Amol Patil
MPSC Clerk

कावयर शेत

शिपाय : वि. प. राळगिरी

अर्विना धुकरे

Teacher BMC

मीना शिंदे

कनिष्ठलेखापाल, वित्त विभाग, जंजिरावाड

Priyanka Sanap

Traffic Inspector

Pradip Sonavane

District Court Of Thane Clerk

Deepjyoti Vafarwala
Custom Officer

Namrata S. Nitthranano
MPSC ASSISTANT

Kailash Rhydeskar
Indian Security Press

Ishari Mhasare
MSRB

Maheshwari Mansode
MPSC Clerk/PSI Mains

Anol Lonkar
Odnance Factory

Ajit Khabale
MIRCH Jr. Group

Tushar More
MSRB

Nikh Sengupta
BMC Accountant

Moya Raybole
Geantsevak

Sayali Pagar
Talathi

Manori Khambae
Sr. Assk. ZP, Nashik

Suvama Sangale
Mahada - Clerk

Yujit More
TAX ASSISTANT

Suhag
Railway

Shikhar Dohade
MSRB Officer

Mangsha Patil
MPSC Clerk

Sonali Madhvi
MPSC Clerk

Neetu Pissad
BMC/MPSC Clerk

Sakraj Jaithav
BMC

Deepali Tembhare
MPSC Clerk

Sachdev Ehor
MSRB/ JI Accountant

Rajeev S. Pooar
LIC (ADO)

Prashant Konde
Excise Inspector

The Name of Quality

Reliable

UPSC - IAS - MPSC

Manohar E. Patil Sir's

Academy®

BANK - SSC - RAILWAY

Current Affairs Magazine

Online/Offline Test Series

Last Year Question Papers

Job Alerts

Important PDF Material

Online & Recorded Courses

www.reliableacademy.com

For Free Lectures & Study Material
Scan QR to download
Reliable Academy
Android / iOS App

@ Reliable Academy

Office

Delhi

Pusa Road
Near Metro Station,
Old Rajinder Nagar,
Delhi

9222333999

Mumbai

3rd & 6th Floor,
Laxmi Commercial
Complex, Opp. Railway
Station, Dadar (W)

9769339977

Pune

2nd Floor,
Status Point,
Opp. S.P. College,
Sadashiv Peth
Pune

9769449977

Thane

1st Floor,
Thakor Niwas Complex,
Opp. Railway
Station, Thane (W)

9769119977

Kalyan

5th Floor,
C.J. Joshi Complex,
Opp. Railway
Reservation Counter,
Kalyan (W)

9769229977

For More Information Contact

9222 3333 9999